QORTI TAL-APPELL

IMĦALLFIN

S.T.O. PRIM IMĦALLEF MARK CHETCUTI
ONOR. IMĦALLEF JOSEPH R. MICALLEF
ONOR. IMĦALLEF TONIO MALLIA

Seduta ta' nhar l-Erbgħa, 17 ta' Marzu, 2021.

Numru 4

Rikors numru 433/12/1 SM

Frederick Attard

v.

Malta International Airport p.l.c. (C – 12663) u Anthony Degiovanni, Alfred Mallia Milanes, Charles Magro u Franco Masini għal kull interess li jista' jkollhom u b'digriet tat-18 ta' Lulju 2019 stante l-mewt ta' Carmelo sive Charles Magro l-atti fil-konfront tiegħu ġew trasfużi f'isem martu Monica Magro neé Tanti

Il-Qorti:

1. Dan huwa appell imressaq mill-attur minn sentenza mogħtija mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fl-24 ta' Novembru, 2015 (minn issa 'l hemm imsejħa "is-sentenza appellata"), fil-kawża fl-ismijiet premessi li biha u

għar-raġunijiet hemm imfissra, dik il-Qorti ċaħdet it-talbiet attriċi marbuta ma' proċeduri dixxiplinari meħuda kontrih mill-kumpanija intimata u t-tħassir ta' dawk il-proċeduri u l-għoti lilu ta' kumpens għad-danni mġarrba;

2. Fl-att li bih fetaħ il-kawża, l-attur jgħid li l-intimata Malta International Airport (minn issa 'l hemm imsejħa "MIA") naqset fil-konfront tiegħu bi ksur tal-ftehim kollettiv meta naqset li tiżgura li fit-twaqqif tal-Bord ta' Dixxiplina (minn issa 'l hemm imsejjaħ "il-Bord") kif ukoll fl-imġiba tiegħu waqt smigħ ta' proċeduri dixxiplinarji mnedija kontrih, jitħarsu l-prinċipji ta' ġustizzja naturali dwar l-imparzjalità u smigħ xieraq. Qal li dan kien joħroġ mill-mod tal-ħatra tal-membri tal-Bord li alternaw ukoll bħala membri fuq Bord ta' l-Appelli li sema' proċeduri dixxiplinarji oħra meħuda kontrih qabel. Żied jgħid li fost l-istess membri hemm min saħansitra għadda rimarki xejn kumplimentużi fuqu. Dawn iċ-ċirkostanzi kienu jirrenduhom bħala persuni mhux imparzjali. Tenna li fost l-istess membri hemm min jagħti servizz ta' xort'oħra lill-MIA u dan ukoll jagħmlu mhux imparzjali. Qal li hu ma kienx membru ta' ebda miż-żewġ *trade unions* li jirrappreżentaw lill-kategoriji tal-impjegati fuq il-Bord, u minkejja dan ma ngħatax il-jedd li jiġi rappreżentat minn membru ta' *trade union* tal-fiduċja tiegħu u li huwa msieħeb fiha. Żied jgħid li, waqt is-smigħ tal-każ dixxiplinari tiegħu, il-Bord naqas li jaħtar espert biex jassistih fil-materja li kien qed jiġġudika fuqha, u dan minkejja li l-istess membri ma kellhomx

għarfien f'din il-materja. Tenna li, minkejja li huwa lmenta minn dan l-aġir, kemm il-Bord u kif ukoll il-Bord tal-Appelli ma laqgħux l-ilmenti tiegħu. Fid-dawl ta' dan talab lill-ewwel Qorti ssib li l-proċeduri u t-twaqqif tal-Bord li ntalab jidher quddiemhom kienu saru bi ksur tal-ftehim kollettiv u li d-deċiżjonijiet li ħadu jitqiesu bla siwi u jitħassru. Talab ukoll il-ħlas ta' kumpens għad-danni li ġarrab;

3. Illi fit-Tweġiba Maħlufa, l-MIA laqgħet billi tgħid li ma kien hemm ebda ksur tal-obbligi kuntrattwali min-naħa tagħha mal-attur kemm proċeduralment għaliex hija mxiet mal-proċedura maqbula fil-ftehim kollettiv, kif ukoll fis-sustanza billi ma hemm ebda element ta' nuqqas ta' imparzjalità jew indipendenza fiċ-*Chairman* tal-Bord. Tgħid li ma għandha ebda obbligu jew rabta dwar il-mod tal-ħatra tal-membri jew *Chairman* tal-Bord. Ittenni li x-xiljiet attriċi huma bbażati fuq konsiderazzjonijiet li ma humiex relevanti jew li huma fattwalment mhux korretti. Tiċħad li kkawżat danni billi ma kisret ebda obbligu u lanqas ġabet ruħha b'mod negliġenti;

4. L-intimati l-oħrajn laqgħu billi qalu li m'humiex il-leġittimi kontradittturi billi l-azzjoni kontra l-attur ittieħdet mill-MIA. Jgħidu wkoll li m'għandhom ebda relazzjoni mal-attur għaldaqstant kellhom jinħelsu mill-ħarsien tal-ġudizzju. Fil-mertu ċaħdu x-xiljiet tal-attur u qalu li t-talbiet tiegħu ma messhomx jintlaqgħu għax mhux mistħoqqa;

5. Illi biex waslet għad-deċiżjoni tagħha, l-ewwel Qorti għamlet il-konsiderazzjonijiet li ġejjin:

"*Ikkunsidrat:*

"11. Illi fl-essenzjalità taghha l-procedura odjerna qed tigi utilizzata biex tistieden lill-qorti tasal ghall-konkluzjoni li fl-operat taghha, s-socjetà intimata kisret il-ftehim kollettiv u l-klawsoli rigwardanti l-procedura dixxiplinari naxxenti mill-istess ftehim;

"12. Illi konsegwenza ta' tali dikjarazzjoni allura jkollhom jithassru d-decizjonijiet già mehuda mill-Bord tad-Dixxiplina u tal-Bord ta' l-Appell in kwistjoni;

"13. Illi stabbilit dan, ir-rikorrenti jitlob finalment li jigi risarcit lilhu d-danni minnhu allegatament subiti minhabba l-istess;

"Ikkunsidrat:

"14.0. Illi rigward il-kostituzzjoni tal-Bord ta' Dixxiplina u tal-Bord ta' l-Appell in dizamina jinghad sintetikament is-segwenti:

"14.1. Illi dan hu determinat mill-paragrafu 5 ta' dokument intitolat Procedure for the Administration of Discipline, (ara foll 62), li hu naxxenti mill-ftehim kollettiv datat l-13 ta' Gunju, 2013, (ara foll 11);

"14.2. Illi dan jistipula sintetikament is-segwenti:

"14.2.1. Illi l-Bord hu responsabbli li jismà kazi ta' dixxiplina ta' certu gravità;

"14.2.2. Illi hu kompost minn tlett (3) persuni;

"14.2.3. Illi l-hatra ta' l-istess hi stabbilita li tkun bil-mod segwenti:

"14.2.3.i. Illi l-membri huma mahtura mis-socjetà intimata u mill-union;

"14.2.3.ii. Illi s-socjetà intimata tahtar ukoll lic-Chairman tal-Bord tad-Dixxiplina;

"14.2.4. Illi c-Chairman ikun mahtur minn numru ta' persuni appozitament maghzula minn qabel bi ftehim bejn is-socjetà intimata u l-Union;

"14.2.5. Illi l-komposizzjoni tal-Bord ta' l-Appell hi wkoll regolata bl-istess regolamenti u:

"14.2.5.i. Tikkonsisti f'persuna wahda;

"14.2.5.ii. Illi f'kull kaz tigi maghzula mis-socjetà intimata minn fost numru li jkun già mahsub li huma kapaci jassumu tali responsabbilità;

"14.2.5.iii. Illi l-persuna maghzula tkun già miftehma minn qabel bejn is-socjetà intimata u l-union;

"Ikkunsidrat:

"15. Illi f'dan ir-rigward ir-rikorrenti jilmenta mill-fatt li l-ghazla tac-Chairman maghzul hi ristretta stante li in-numru li hemm hekk appuntati huma biss tnejn (2) u konsegwentement meta wiehed minnhom ikun mahtur mis-socjetà intimata bhala Chairman fl-ewwel Bord, l-iehor ikollu per konsegwenza bilfors jigi mahtur Chairman fil-Bord ta' l-Appell;

"16. Illi f'dan ir-rigward ghandu jinghad li l-ghazla tal-persuni hekk maghzula biex jespletaw dawn il-karigi pjuttost sensittivi hu riflessjoni pedissewka tal-ftehim kollettiv milhuq bejn il-protagonisti hemm involuti u tad-dokument specifikament redatt biex jistabilixxi bi precizjoni dik il-procedura li l-istess protagonisti ikkoncertaw flimkien biex imexxu l-mizuri dixxiplinari tant importanti ghat-tmexxija tajba u retta ta' kwalunkwe azjenda;

"17. Illi l-Bord ta' Dixxiplina ghandu jkun kompost minn tlett (3) persuni, wiehed nominat mis-socjetà intimata, iehor mill-Union, bl-istess socjetà intimata tinnomina wkoll lic-Chairman tal-istess Bord, (ara paragrafu numru 5.1. a foll 62);

"18. Illi l-Bord ta' l-Appell hu kompost minn persuna wahda nominat mis-socjetà intimata minn fost numru ta' persuni meqjusa idonei ghal din il-kariga u a prioristikament maqbula u accettati ghal din il-kariga kemm mis-socjetà intimata, kif ukoll mill-Union, (ara paragrafu 5.2. a foll 62);

"19. Illi f'dan ir-rigward l-istess protagonisti jaqblu li fl-operat taghhom kemm il-Bord ta' Dixxiplina kif ukoll il-Bord ta' l-Appell hekk minnhom stabbiliti fid-dokument li jirregola l-proceduri dixxiplinari anness mal-ftehim kollettiv, ghandhom jespletaw l-inkarigi taghhom b'mod li jkunu konformi mal-principji tal-gustizzja naturali, (ara paragrafu 5.3. a foll 62);

"Ikkunsidrat:

"20.0. Illi ghal dak li ghandu x'jaqsam mal-komposizzjoni taz-zewg (2) Bordijiet in dizamina r-rikorrenti jidher li qed jilmenta minn zewg (2) kwistjonijiet, senjatament:

"20.1. Illi membru minn dawk maghzula fil-Bord ta' Dixxiplina inzerta wkoll kunsulent ta' l-istess socjetà intimata;

"20.2. Illi l-ghazla tal-Bord ta' l-Appell hi ristretta ghal zewg (2) persuni li jalternaw skont il-kaz;

"Ikkunsidrat:

"21. Illi fir-rigward ta' l-ewwel lanjanza indikata fil-paragrafu precedenti din il-kwalifika ta' kunsulent tas-socjetà intimata ma tirrizultax li tiskwalifika lill-inkombenti milli jkun nominat biex jaghti s-servizz tieghu fir-rigward;

"22. Illi wisq anqas ma tiskwalifika lis-socjetà intimata milli tinnomina u tappunta lill-persuni li jidhrilha xierqa u idonei ghal din il-kariga;

"23.0. Illi dan qieghed jinghad bi kjarezza stante:

"23.1. Illi s-socjetà intimata ma tirrizultax li giet ristretta f'dan l-ambitu ta' l-operat taghha mill-ftehim kollettiv jew mid-dokument li jistabilixxi l-procedura ta' dixxiplina de quo;

"23.2. Illi f'dan ir-rigward l-istess dokument li jistabbilixxi l-procedura ta' dixxiplina fil-fatt jaghmilha cara li f'dan ir-rigward huma l-membri tal-Bord ta' Dixxiplina u tal-Bord ta' l-Appell li ghandhom l-obbligu li jharsu l-principji ta' gustizzja naturali – u hadd aktar – lanqas is-socjetà intimata;

"24.0. Illi f'dan ir-rigward ghandu jkun pacifiku li kull ftehim kollettiv hu ekwivalenti ghall-kuntratt normali li ghalih ukoll japplikaw ir-regoli civili dwar l-effetti taghhom, fosthom:

"24.1. Illi kuntratti maghmula skont il-ligi ghandhom is-sahha tal-ligi ghal dawk li ghamluhom, (ara artiklu 992(i) tal-Kap 16 tal-Ligijiet ta' Malta);

"24.2. Illi l-kuntratti ghandhom jigu esegwiti bil-bona fidi, u jobbligaw mhux biss ghal dak li jinghad fihom, izda wkoll ghall-konsegwenzi kollha li ggib maghha l-obbligazzjoni skont ix-xorta taghha, bl-ekwità, bl-uzu jew bil-ligi, (ara artiklu 993 ta' l-istess Kap indikat fil-paragrafu precedenti);

"25. Illi ghalhekk ghandu jigi sottolineat li a bazi ta' l-istess ftehim kollettiv in dizamina huma l-Bord ta' Dixxiplina u l-Bord ta' l-Appell li huma statutorjament marbuta biex iharsu l-principji tal-gustizzja naturali;

"26. Illi kif qalet din l-istess qorti fl-atti tal-mandat t'inibizzjoni fl-istess ismijiet tal-kawza odjerna, Rikors Numru 587/12 datat il-21 ta' Mejju, 2012: (ara foll 204)

> *"... ir-rabta fil-ftehim kollettiv dwar il-harsien tal-principji tal-gustizzja naturali torbot lill-persuni mahtura fil-Bord ta' Dixxiplina u fil-Bord ta' l-Appell, u mhux lil MIA fl-ghazliet taghha tal-hatra tal-persuni, sakemm dawk il-persuni jkunu ta' hila biex iwettqu l-hatra taghhom. Minn hemm 'il quddiem il-kwistjoni tithalla f'idejn il-bordijiet mahtura u l-MIA ma tindahalx, hlief biex tressaq il-kaz taghha, bhalma jkollu jedd jaghmel kull impjegat mixli", (ara foll 210 u 211);*

"27. Illi ghalhekk ghandu jkun pacifiku li fid-determinazzjoni tal-persuni li jintghazlu biex ikunu membri jew Chairmen tal-Bordijiet de quo, is-socjetà intimata nghatat l-akbar latitudini possibbli biex hi, u hi biss, taghzel persuni li hi tqis idonei ghal tali karigi;

"28. Illi dan id-dritt jirrizulta kjarament pattwit fil-ftehim kollettiv, u allura l-ghazliet tas-socjetà intimata maghmula fuq tali bazi, huma ghazliet legittimi;

"Ikkunsidrat:

"29. Illi rigward iz-zewg (2) Chairmen nominati biex jiddeterminaw decizjonijiet fil-livell t'appell minn decizjoni tal-Bord ta' Dixxiplina, jinghad sintetikament is-segwenti:

> *"29.1. Illi hu minnhu li fil-fazi partikolari ta' meta bdew il-proceduri in dizamina jirrizulta li kien hemm biss zewg (2) persuni nominati biex jokkupaw din il-kariga;*
>
> *"29.2. Illi konsegwentement jirrizulta assodat li bhala effett dirett ta' l-istess dawn iz-zewg (2) Chairmen spiccaw jalternaw lil xulxin;*

"30. Illi r-rikorrenti jilmenta minn dan il-fatt u jimplika li minhabba f'hekk dawn iz-zewg (2) protagonisti involuti jippruvaw jiddefendu d-decizjonijiet ta' xulxin b'detriment ghall-ahjar amministrazjoni tal-principji tal-gustizzja naturali li huma obbligati li jppromwovu;

"Ikkunsidrat:

"31. Illi f'dan ir-rigward, ghalkemm ir-rikorrenti jipprezenta din l-allegazzjoni serja fil-konfront ta' l-istess protagonisti, jonqos milli jipprezenta provi fir-rigward;

"32. Illi però a contrario sensu jirrizulta assodat li tul din is-saga kollha li issa ilha sejra s-snin, ir-rikorrenti qatt ma intavola l-ebda ilment f'dan ir-rigward u hu biss issa meta din is-saga qed tersaq ghat-tmiem logiku taghha, li qed tigi indirizzata din il-lanjanza;

"33. Illi nonostante ciò l-ebda prova ta' manipulazzjoni ma ngiebet fir-rigward u konsegwentement il-lanjanza de quo qed tittiehed ta' li hi – tentattiv meskin ta' assassinju karatterjali intiz biex jiggwadanja b'mod illegittimu dak li ma jappartjenix lir-rikorrenti;

"Ikkunsidrat:

"34.0. Illi fir-rigward tal-fatt li l-Bordijiet de quo huma obbligati jimxu skont il-principji ta' gustizzja naturali ghandu jinghad is-egwenti:

"34.1. Illi effettivament dan il-principju filosofiku jittraduci ruhhu fi principju effettivament utilitarju li permezz tieghu tigi garanatita procedura amministrattiva gusta;

"34.2. Illi tali principji ghalhekk jikkontrollaw, mhux id-decizjoni finali li eventwalment tittiehed, izda l-istess procedura li permezz taghha eventwalment tittiehed id-decizjoni in dizamina;

"34.3. Illi ghalhekk il-procedura in dizamina hi aktar kwistjoni ta' teknika biex wiehed jasal ghal decizjoni finali milli kwistjoni ta' ezercizzju decizjonali finali ut sic;

"34.4. Illi ghalhekk li qieghed jigi effettivament indirizzat f'dan l-ambitu huma l-elementi veri tal-process xieraq u kif dan gie sussegwentement sancit u approfondit kemm fil-Kostituzzjoni ta' Malta kif ukoll fil-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet Fundamentali tal-Bniedem li hi wkoll bi dritt, parti mill-ligi lokali;

"34.5. Illi dan l-aspett ta' gustizzja proceduraIi hu essenzjali biex jigu stabbiliti d-drittijiet sostantivi ta' lanjant li javvicina lill-qrati f'dan ir-rigward;

"34.6. Illi però, ghalkemm giet intavolata din il-lanjanza serja, r-rikorrenti jonqos li jgib provi fir-rigward u l-eqreb li jasal f'dan id-dawl hu meta jinsinwa li ghaliex membru tal-Bord ta' Dixxiplina kien qallu li r-rikorrenti hu kollu inkwiet, allura dan kien pregudikat kontra tieghu;

"34.7. Illi f'dan ir-rigward jinghad sintetikament is-segwenti:

"34.7.1. Illi f'dak il-mument l-awtur ikkoncernat ma jirrizultax li kien qieghed jaqdi l-funzjonijiet tieghu ta' membru jew Chairman ta' xi wiehed mill-Bordijiet de quo, (ara foll 264);

"34.7.2. Illi dan il-kliem intqal f'ambitu ta' procedura partikolari mill-hafna li kien hemm li jikkonċernaw lir-rikorrenti u kienet partikolarment fl-ambitu ta' procedura deciza f'Ottubru, 2006;

"34.7.3. Illi l-istess kliem jesprimi biss attitudini esasperata rigwardanti persuna li l-attitudini taghha fi hdan is-socjetà de quo tirrizulta verament inpenjattiva;

"34.7.4. Illi l-istess ma jirrifletti l-ebda negattività fir-rigward tar-rikorrenti;

"34.7.5. Illi di fatti tul in-numru konsiderevoli ta' proceduri li r-rikorrenti kellu f'dan il-kamp u li fihom kien ikun rinfaccat mill-istess protagonista in dizamina, r-rikorrenti qatt ma ssottometta xi ilment fir-rigward;

"Ikkunsidrat:

"35. Illi rigward ic-Chairmen nominati fil-Bord ta' l-Appell jinghad biss li r-rikorrenti ma jilmentax mill-operat taghhom izda biss mill-fatt li ghaliex huma tnejn (2) biss, allura jispiccaw jiddeciedu fuq decizjonijiet ta' xulxin;

"36. Illi f'dan ir-rigward gie spjegat li dan il-ftehim kollettiv kien ghadu fl-istadji bikrin tieghu u l-partijiet kien ghandhom qed jesploraw l-inkluzjoni ta' persuni idonei ohra;

"37. Illi l-operat ta' l-istess Chairmen ma giex attakkat mir-rikorrenti u ghalhekk, il-lanjanza in dizamina qed tittiehed biss bhala tentattiv fjakk t'insinwazzjoni irrilevanti u lanqas biss tressqu provi fir-rigward;

"Ikkunsidrat:

"38.0. Illi in vista tal-premess din il-qorti hi sodisfatta li r-rikorrenti naqas li jipprova t-talbiet tieghu skont il-ligi…";

6. Illi l-attur (minn issa 'l hemm imsejjaħ "l-appellant") ħassu aggravat bis-sentenza appellata u b'Rikors tal-Appell imressaq minnu fil-11 ta' Diċembru, 2015, u għar-raġunijiet hemm imfissrin, talab li din il-Qorti tħassarha u tirrevokaha u minflok tilqa' l-appell billi tilqa' t-talbiet attriċi msemmija fir-Rikors Ġuramentat tiegħu kontra l-appellati, jew min minnhom, bl-ispejjeż taż-żewġ istanzi kontra l-appellati;

7. Bi Tweġiba mressqa fil-5 ta' Jannar, 2016, l-MIA laqgħet għal dak l-appell u għar-raġunijiet hemm imsemmija, qalet li s-sentenza appellata kienet tajba u jistħoqqilha tkun konfermata u ressqet sottomissjonijiet dwar kull aggravju u qalet għaliex m'għandhomx jintlaqgħu;

8. Illi permezz ta' Tweġibiet imressqin fit-22 ta' Diċembru, 2015, u fit-13 ta' Jannar, 2016, rispettivament, l-appellati l-oħrajn laqgħu għall-appell billi qalu li l-appell għandu jiġi miċħud u s-sentenza appellata tiġi konfermata fl-interità tagħha;

9. Rat l-atti kollha tal-kawża;

10. Semgħet it-trattazzjoni mill-avukati tal-partijiet waqt is-smigħ tad-19 ta' Jannar, 2021, f'liema data ħalliet l-appell għallum għas-sentenza;

Ikkonsidrat:

11. Illi din hija azzjoni ta' stħarriġ ġudizzjarju marbut mat-twaqqif tal-Bord fi proċeduri ta' dixxiplina mnedija kontra l-appellant mill-kumpanija li jaħdem magħha u dwar il-mod kif tmexxew l-istess proċeduri. L-appellant jilmenta mill-aġir tal-MIA meta naqset li tassigura fil-konfront tiegħu smigħ xieraq waqt proċeduri ta' dixxiplina li ressqet kontrih. Jgħid li l-membri fuq il-Bord u fuq il-Bord tal-Appelli ma kinux imparzjali u indipendenti kif

kien mistenni minnhom li jkunu. Itenni li hu mhux membru ta' ebda waħda miż-żewġ *trade unions* magħrufa li jirrappreżentaw lill-impjegati fuq il-Bord, u minkejja dan ma ngħatax il-jedd li jiġi rappreżentat minn membru ta' *trade union* li huwa msieħeb fiha. Jgħid li, waqt is-smigħ tal-każ tiegħu u minn wara dahru, saru diskussjonijiet bejn il-Bord u l-MIA dwar il-ħatra ta' espert tekniku u ttieħdet id-deċiżjoni li l-Bord jimxi mingħajr tali assistenza, minkejja li l-membri ma kellhomx għarfien fil-materja li kienet qiegħda tiġi diskussa. Jitlob li jiġu mħassra d-deċiżjonijiet li ngħataw dwaru mill-Bord u l-Bord tal-Appelli, u li jingħata kumpens għad-danni li ġarrab. L-ewwel Qorti ċaħdet it-talbiet attriċi;

12. Illi l-appellant ressaq **żewġ aggravji** mis-sentenza appellata: l-ewwel, li l-ewwel Qorti ma qisetx kif imiss l-ilmenti tiegħu u naqset milli tagħraf sewwa x'kienu dawk l-ilmenti; it-tieni, li l-ewwel Qorti ma kinitx fis-sewwa meta qieset li l-MIA ma kellhiex obbligu li tħares il-prinċipji tal-ġustizzja naturali fit-twaqqif tal-Bord u dak tal-Bord tal-Appelli;

13. Illi dwar **l-ewwel aggravju**, l-appellant jgħid li l-ewwel Qorti qatt ma setgħet tilqa' l-eċċezzjoni mressqa mill-membri tal-Bord, dik li m'humiex il-leġittimi kontradittturi, meta l-Bord kiser il-prinċipji ta' ġustizzja naturali. Jgħid li l-Bord uża d-diskrezzjoni mogħtija lilu bir-regolamenti tal-proċedura b'mod ħażin billi ddiskuta l-ħatra ta' espert tekniku fl-informatika ma' naħa waħda biss waqt proċeduri li kienu għaddejja

kontrih, jiġifieri mal-MIA, u ttieħdet deċiżjoni dwar dan minn wara dahru. Itenni li l-ksur tal-prinċipji tal-ġustizzja naturali jirriżultaw ukoll mill-fatt li l-membri tal-Bord kienu ġġudikawh fi proċeduri dixxiplinari oħra u fosthom hemm min saħansitra għadda rimarki mhux kumplimentużi dwaru, b'mod li ma baqgħux aktar imparzjali biex jgħaddu ġudizzju dwaru f'dawn il-proċeduri dixxiplinari mertu tal-każ. Żied jgħid li, fost il-membri tal-Bord hemm min jagħti servizz ta' konsulenza lill-MIA u kien attiv fit-tfassil tal-Ftehim Kollettiv: jisħaq li dan ukoll jirrendi lil tali persuni mhux indipendenti;

14. Illi għal dan l-aggravju, il-membri appellati jilqgħu billi jgħidu li din il-Qorti m'għandhiex tiddisturba l-apprezzament tal-fatti magħmul mill-ewwel Qorti, jekk kemm-il darba dan ma jkunx tassew eżerċizzju mhux raġonevoli jew mhux sorrett mill-provi li jinsabu fl-atti. F'kull każ, jgħidu li l-fatti jixhdu li huma lkoll imxew b'mod imparzjali u l-MIA ma influwenzathom bl-ebda mod fil-ġudizzju tagħhom fil-każ tal-appellant. Lil hinn minn hekk, jibqgħu jisħqu li huma ma jaħtu xejn għal dak stabbilit fil-ftehim kollettiv, u ma jistgħux għalhekk iwieġbu għal dan l-aggravju u, f'dan ir-rigward, itennu li m'humiex il-kontradditturi leġittimi tal-pretensjonijiet attriċi;

15. Illi l-MIA tilqa' billi tgħid li l-appellant m'għandu ebda dritt li jeżiġi li bord ta' dixxiplina fuq il-post tax-xogħol jitqabbel mal-prinċipji ta'

indipendenza u imparzjalità li jgħoddu għall-qrati jew tribunali mwaqqfa b'liġi. Tgħid li l-appellant naqas li jressaq il-prova meħtieġa biex isaħħaħ l-argument tiegħu li l-membri ma kinux imparzjali jew indipendenti. Ittenni li l-ħatra tal-membri hija skont il-ftehim li ntlaħaq bejn l-MIA u l-*unions*, liema ftehim għandu wkoll is-saħħa ta' liġi. Tgħid li l-fatt li l-għażla ta' *chairman* taqa' fuq żewġ persuni biss ma twassalx għall-konklużjoni awtomatika li hemm xi ksur tal-prinċipji tal-ġustizzja naturali. Bl-istess mod, il-fatt li l-membri jitħallsu mill-MIA, ma jsarrafx b'daqshekk f'nuqqas ta' indipendenza, għaliex il-persuni maħtura biex joqogħdu fuq il-Bord u wkoll dawk li joqogħdu fuq il-Bord tal-Appelli nħatru fuq is-saħħa tal-ħila tagħhom, l-esperjenza u l-integrità magħrufa tagħhom u kellhom ikunu dawn il-kwalitajiet li kellhom jixhdu li l-mod kif mexxew il-proċedura kienet tħares il-jeddijiet tal-appellant ukoll. Għar-rigward tax-xilja mressqa kontra l-appellat Mallia Milanes u l-kliem li l-appellant qal li kien qal dwaru, l-MIA tgħid li l-istess appellat xehed u ċaħad dan. Għar-rigward tal-kwistjoni tat-talba għall-ħatra ta' espert tekniku li l-appellant iqanqal fir-Rikors tal-Appell tiegħu, l-MIA tgħid li ma tirriżultax la mill-premessi u lanqas mit-talbiet, u tissemma biss ħafif ħafif fis-sottomissjonijiet miktuba li ressaq quddiem l-ewwel Qorti wara li kien ingħalaq l-istadju tal-ġbir tal-provi. F'kull każ, l-MIA tisħaq li dik il-ħatra ma kinitx meħtieġa għaliex il-Bord seta' jgħaddi għall-ġudizzju tiegħu fuq is-saħħa tal-provi mressqa, magħdud rapport ta' espert imressaq *ex parte* mill-istess appellant;

16. Illi l-Qorti tqis li l-ewwel aggravju għandu bħala ilment ewlieni l-fatt li l-ewwel Qorti ma setgħetx teħles lill-membri appellati mill-ħarsien tal-ġudizzju għaliex uħud mill-pretensjonijiet attriċi jinbnew sewwasew fuq l-imġiba jew iċ-ċirkostanzi tal-istess appellati personalment. F'dan ir-rigward, l-aggravju ma jibqax marbut mal-aspetti kostitutivi tal-Bord u tal-Bord tal-Appelli, imma fuq l-aspetti tal-mod kif tmexxa l-każ tiegħu ladarba l-Bord twaqqaf. L-appellant jibni l-argument tiegħu fuq nuqqas li jgħid li l-Bord ikkommetta meta ddiskuta minn wara dahru t-talba tiegħu għall-ħatra ta' espert tekniku ma' rappreżentanti tal-istess MIA. Huwa jgħid li saħansitra ttieħed parir legali li wassal biex it-talba ma tintlaqax. Huwa jisħaq li, fih innifsu, din l-imġiba waħedha kellha twassal biex l-ewwel Qorti messha sabet lill-appellati ħatja ta' nuqqas ta' ħarsien tal-prinċipji ta' ġustizzja naturali;

17. Illi l-Qorti tibda biex tgħid li n-natura ta' azzjoni hija determinata mill-indoli tagħha. Dawn joħorġu mit-tfassila tal-att promotur li bis-saħħa tiegħu tinfetaħ il-kawża. Qari xieraq tar-rikors promotur ma jħalli l-ebda dubju li l-appellant isejjes l-azzjoni tiegħu fuq il-ħatra mill-MIA ta' arbitri u membri fuq il-Bord jew il-Bord tal-Appelli. Dak l-att jgħid li tali ħatra saret bi ksur ta' dak li tipprovdi l-klawsola 5.3 tal-ftehim imsejjaħ "*Procedure for the Administration of Discipline*"[1], għaliex jgħid li l-persuni maħtura kellhom konflitt ta' interess u nuqqas serju ta' indipendenza mill-MIA,

[1] Dok "02", f'paġġ. 55 – 64 tal-proċess

minbarra li kienu diġà għaddew ġudizzju dwaru fi proċeduri oħra qabel. Jgħid ukoll li l-proċeduri ta' dixxiplina nbdew fuq akkużi li tressqu mill-MIA u ġew deċiżi minn persuni maħtura minnha. Huwa jitlob li l-Qorti ssib li ftehim kollettiv u l-proċedura dwar l-amministrazzjoni ta' dixxiplina inkisru billi ma ġewx segwiti il-prinċipji ta' ġustizzja naturali;

18. Illi xieraq jingħad ukoll illi meta l-attur jagħżel għamla ta' azzjoni partikolari, irid ikun responsabbli biżżejjed illi jagħti l-opportunità lill-parti mħarrka tiddefendi lilha nnifisha fil-parametri tal-azzjoni kif imressqa[2]. Il-membri appellati ġew imħarrka f'isimhom personali "għal kull interess li jista' jkollhom". Għal dan, huma ressqu l-eċċezzjoni li kellhom jinħelsu mill-ħarsien tal-ġudizzju, u jsejsu l-eċċezzjoni tagħhom fuq żewġ binarji: l-ewwel, billi l-appellant ressaq l-azzjoni fuq premessi li jmissha twieġeb għalihom MIA; it-tieni, li r-relazzjoni tal-appellant hija mal-MIA u mhux magħhom;

19. Illi s-sehem tal-membri appellati fil-proċeduri dixxiplinarji kien jikkonsisti fil-fatt li huma kienu maħtura bħala Bord ta' Dixxiplina tal-ewwel istanza li temm xogħlu malli ta d-deċiżjoni f'Jannar tal-2012[3]. Ħareġ ukoll li l-proċedura dixxiplinari mertu ta' dan il-każ ma kinitx l-ewwel darba li l-appellant deher quddiem xi wħud mill-appellati, billi xi snin qabel l-

[2] Ara, per ezempju, P.A. **5.6.1959** fil-kawża fl-ismijiet ***Sciortino et v. Micallef*** (Kollez. Vol: **XLIII.ii.748**)
[3] Dok "15", f'paġġ. 136 – 9 tal-proċess

appellant tressaq quddiem il-Bord dwar xiljiet oħrajn. Fix-xhieda li tressqet, ħareġ l-ispunt li fuqu l-appellant qed jibbaża l-ewwel aggravju tiegħu, jiġifieri s-sehem tal-Bord meta ġie biex iqis il-ħatra ta' espert tekniku[4]. Tressaq ukoll xhud li f'ċirkostanza oħra, sema' lill-appellat Mallia Milanes jgħaddi xi rimarka lill-appellant[5];

20. Illi biex persuna mħarrka tinħeles mill-ħarsien tal-ġudizzju, minkejja li tkun kontradittriċi leġittima tal-azzjoni attriċi, mill-atti jrid jintwera li x-xiljiet miġjuba kontra tagħha ma jirriżultawx, għalkemm jistgħu jirriżultaw kontra xi parti mħarrka oħra. F'dan il-każ, l-ewwel Qorti ma tikkummenta xejn fuq il-kwistjoni tad-diskussjoni u tad-deċiżjoni li ttieħdet fil-konfront ta' l-espert tekniku, filwaqt li fir-rigward tal-appellat Mallia Milanes tgħid li l-kumment ngħad meta l-istess appellat ma kienx qed jaqdi l-funzjonijiet tiegħu ta' *chairman* jew membru tal-Bord;

21. Illi l-Qorti tqis li l-ewwel Qorti qieset aktar minn aspett wieħed li jsemmi l-appellant fir-rigward ta' aktar minn wieħed mill-appellati. Għalkemm is-sentenza appellata ma tgħid imkien espressament li l-ewwel Qorti kienet laqgħet l-eċċezzjoni tan-nuqqas ta' leġittimazzjoni passiva mqajma minn dawk l-appellati, bil-fatt li s-sentenza – fil-parti dispożittiva tagħha – tgħid li "takkolji r-risposti kollha", għalhekk wieħed jifhem li dik il-Qorti laqgħet ukoll din l-eċċezzjoni. Wara li din il-Qorti fliet

[4] Ara x-xhieda ta' Franco Masini f'paġ. 520 u ta' Charles Magro f'paġ. 521
[5] Ara x-xhieda ta' Dr Angelo Farruġia f'paġ. 264 tal-proċess

ix-xhieda li tressqet quddiem l-ewwel Qorti f'dan ir-rigward, hija tasal għall-fehma li, għalkemm kliem l-appellat Mallia Milanes seta' ma ngħadx, min-naħa l-oħra ma ntweriex li waqt is-smigħ tal-proċeduri, l-istess appellat, jew ukoll l-membri l-oħra, kienu b'xi mod ippreġudikati favur jew kontra l-appellant, jew li ma qdewx il-ħatra tagħhom b'mod imparzjali. Lanqas ma jikkostitwixxi ksur tar-regola dwar l-imparzjalità l-fatt li setgħu kellhom xi sehem fit-tfassil tal-ftehim kollettiv li, bis-saħħa tiegħu, twettaq il-ftehim dwar il-Proċedura Dixxiplinari. Dwar dan l-aspett, il-Qorti se tagħti l-fehmiet tagħha hi u tqis it-tieni aggravju tal-appellant;

22. Illi għar-rigward tal-ilment marbut mal-ħatra ta' espert tekniku, kemm ix-xhieda tal-appellat Masini kif ukoll dik tal-appellat Magro mhix daqstant konklużiva. L-appellat Magro xehed li l-Bord kellu materjal biżżejjed li bih seta' jasal għall-ġudizzju tiegħu, u l-appellant ma ressaqx prova li tmieri dan. Min-naħa l-oħra, l-appellat Masini jgħid li, fil-qadi ta' dmirijietu, ma kellux indħil mill-MIA[6];

23. Illi fuq is-saħħa ta' dawn il-fatti u wkoll fid-dawl tal-għamla partikolari ta' azzjoni mibdija mill-attur, din il-Qorti ssib li ma hemmx biżżejjed raġunijiet (u provi) għaliex l-membri appellati kellhom iwieġbu huma għat-talbiet attriċi u lanqas għal dawk marbuta mal-mod u b'liema setgħa nħatru biex jisimgħu l-każ dixxiplinari li l-MIA nediet kontrih;

[6] Ara x-xhieda ta' Franco Masini f'paġ. 540 tal-proċess

24. Illi għaldaqstant l-ewwel aggravju tal-appellant ma jirriżultax mistħoqq u mhux ser jintlaqa';

25. Illi dwar **it-tieni aggravju**, l-appellant jgħid li l-ewwel Qorti ma kinitx fis-sewwa meta qieset li l-MIA ma kellhiex obbligu li tħares il-prinċipji tal-ġustizzja naturali. L-appellant itenni li, bħala firmatarja tal-ftehim kollettiv u tal-ftehim mehmuż imsejjaħ "*Procedure for the Administration of Discipline*" li jagħmel parti minnu, l-MIA daħlet għall-obbligu li mhux biss tħares il-ftehim iżda tassigura li l-ftehim qed jitwettaq;

26. Illi għal dan l-aggravju, il-membri appellati jgħidu li dan l-aggravju jolqot lill-MIA, billi huma ma kellhomx is-setgħa li jwettqu l-ftehim kollettiv u f'dan ir-rigward ma jikkummentawx dwaru;

27. Illi min-naħa l-oħra, l-MIA tgħid li l-appellant ressaq l-azzjoni fuq is-saħħa ta' obbligu kontrattwali maħluq bi klawsola 5.3 tal-ftehim ta' proċedura, u ħarsitu. Tgħid, iżda, li lil hinn minn hekk hija ma tistax tinżamm responsabbli għal dak li jseħħ waqt is-smigħ ta' każ ta' dixxiplina, għaliex hekk kif jinħatar Bord, jaqa' fuq dak il-Bord li jara li jimxi mal-proċeduri u jħares ir-regoli ta' ġustizzja naturali. Is-sehem tagħha huwa limitat għall-ħatra ta' xi persuni, bi qbil mal-firmatarji l-oħrajn tal-ftehim kollettiv biex minn fosthom jintgħażlu l-persuni li jippresjedu l-Bord

jew, jekk ikun il-każ, il-Bord tal-Appelli. Tissottometti wkoll li huwa l-Bord li jagħżel il-proċedura li jimxi biha u l-MIA ma tindaħalx fil-mod kif il-Bord imexxi l-każ li jkollu quddiemu;

28. Illi ma għad hemm l-ebda dubju li, fil-liġi tagħna, il-ftehim kollettiv huwa kuntratt li dwaru jgħoddu r-regoli ċivili dwar l-effetti tagħhom[7]. Hekk ukoll, f'dan il-każ, ir-rabta fil-ftehim kollettiv dwar il-ħarsien tal-prinċipji tal-ġustizzja naturali torbot lill-persuni maħtura fuq il-Bord u fil-Bord tal-Appelli u mhux lil MIA. L-obbligu tal-MIA kien li taħtar persuni ta' integrità u ħila, kif ukoll li l-persuni maħtura ma jkunux impjegati tagħha jew "bħala sempliċi paraventu bla ebda sustanza flok proċess investigattiv serju"[8];

29. Illi l-Qorti tqis li dan l-aggravju jirrigwarda l-aspett kostituttiv tal-Bord u l-garanzija tal-imparzjalità li tingħata bis-sura ta' kif u minn min ikun magħmul. Fir-Rikors tal-Appell, u matul biċċa sewwa mit-trattazzjoni li għamel quddiem din il-Qorti, l-għaref difensur tal-appellant saħaq ħafna dwar is-salvagwardji li l-Bord kellu jkollu biex jiggarantixxi li l-każ tal-appellant jinstema' kif jixraq u b'ekwità. Min-naħa tagħha, l-MIA tisħaq li s-salvagwardji mistennija f'bordijiet interni ta' dixxiplina fi ħdan impriża ma għandhomx jitqabblu ma' dawk mistennija minn tribunali jew qrati fis-smigħ tal-każijiet li jkollhom quddiemhom;

[7] Art. 992 sa 101 tal-Kap. 6 u App Ċiv. **1.12.2006** fil-kawża fl-ismijiet ***Malta Shipyards Ltd v. General Workers' Union***

[8] P.A. JSP **11.6.1991** fl-Atti tal-Mandat fl-ismijiet ***Avukat Reno Borġ v. Joseph N. Tabone et noe*** (mhux pubblikat)

30. Illi huwa minnu li l-klawsola 5.3 tal-ftehim dwar il-Proċedura Dixxiplinari fi ħdan l-MIA tgħid espressament li kemm il-Bord u kif ukoll il-Bord tal-Appelli jistgħu jirrregolaw il-proċedura tagħhom, imma jħarsu l-prinċipji tal-ġustizzja naturali. Il-Qorti tgħid li, ukoll kieku dak il-kliem ma tniżżilx fil-klawsola msemmija, kull Bord għandu jħares l-imsemmija prinċipji, l-aktar fejn il-każijiet li jitressqu quddiemu jkunu ta' natura dixxiplinari b'sanzjonijiet punitivi jew li jistgħu – bħal fil-każ tal-appellant – ikollhom riperkussjonijiet radikali fuq l-impieg tagħhom. Iżda dan ma jfissirx li t-twaqqif u l-għamla ta' tali strutturi ta' dixxiplina interna fi ħdan ażjenda jridu jkollhom l-istess binja u awtonomija bħalma huwa mistenni li jkollhom il-qrati u t-tribunali mwaqqfa bis-saħħa tal-liġi;

31. Illi, f'dan ir-rigward, huwa mgħallem u aċċettat li, fid-dinja tax-xogħol, "*The responsibility for drawing up a disciplinary procedure is on the employer. Clearly, if he can obtain the co-operation and assistance of any relevant trade union, or of his employees, so much the better, but in the absence of such co-operation, the employer must draw up a procedure. .. .. .. On the other hand, the absence of a disciplinary procedure (except in very small establishments), or the existence of an unfair procedure, makes it very difficult for an employer to argue that he has acted fairly. .. .. .. The composition of any disciplinary body will doubtless be determined by each employer in accordance with the size*

of the firm and the circumstances of each case. .. If an appeal may be made to a disciplinary board, its composition should be specified, with due regard to providing substitutes as appropriate. .. .. .. A disciplinary hearing must be conducted fairly. To achieve this, a number of rules should be observed. A. The employee is entitled to know the nature of the charge against him, in sufficient detail to enable him to prepare his case .. .. B. An employee should always be given an opportunity to state his case no matter what the circumstances are. .. ..C. He should be permitted the right to have a trade union representative to speak on his behalf, or another employee who is willing to do so. .. .. D. He should be informed of a right to appeal to a higher level of management. .. If a disciplinary procedure has been incorporated into the employee's contract of employment, it must be strictly complied with. .. .. .. However, it is very important that internal appeals procedures operated by commercial concerns should not be cramped by legal requirements which impose impossible burdens on the way they conduct their affairs. .. .. .. Attempts to treat disciplinary and investigatory hearings with the same standards of strict legal proceedings have been resisted in a number of cases and the courts have insisted that they will interfere in the most exceptional circumstances."[9];

[9] N.M. Selwyn *Selwyn's Law of Employment* (9th Edit.) §§ 11.3 – 11.16A, f'paġġ. 294 – 302. Ara wkoll M. Whincup *Modern Employment Law* (9th Edit.) §§ 9.31 – 9.32 f'paġġ. 190 – 1

32. Illi l-Qorti tqis li din il-fehma toħroġ ukoll minn deċiżjonijiet li jirrigwardaw ilmenti ta' ksur ta' smigħ xieraq u dwar jekk il-funzjonijiet ta' bord ta' dixxiplina jkunux jaqgħu taħt l-iskrutinju li jintuża fil-każ tal-proċeduri quddiem il-Qrati jew tribunali[10]. Dwar dan, id-difensur tal-appellant għamel aċċenn sewwa fuq il-kwistjoni ta' kif, mal-medda taż-żmien, il-kriterji tal-imparzjalità u l-ħarsien tal-jedd għal smigħ xieraq twessgħu biex jgħoddu wkoll għal proċeduri dixxiplinari rigwardanti ħaddiema jew professjonisti. Din il-Qorti tqis li s-sottomissjoni tal-appellant kien ikollha siwi li kieku l-proċeduri ta' dixxiplina li tressaq taħthom ma kinux finali u konklussivi jew ma kellu l-ebda rimedju wara l-eżitu tagħhom. Imma dan ma kienx il-każ, u għalhekk, il-fatt li l-liġi kienet u għadha tagħti lil persuna suġġetta għal proċeduri dixxiplinari l-jedd li tikkontesta dawk il-proċeduri quddiem qorti, iġib miegħu li bord jew korp imwaqqaf biex jeżerċita funzjonijiet dixxiplinari ma jkunx jaqa' taħt il-kejl mistenni minn qorti jew tribunal. F'dan ir-rigward ingħad li "*even where an adjudicatory body determining disputes over 'civil rights and obligations' does not comply with Article 6§1 in some respect, no violation of the Convention can be found if the proceedings before that body "are subject to subsequent control by a judicial body that has full jurisdiction and does provide the guarantees of Article 6§1*"[11];

[10] B'eżempju, ara Kost. **12.2.2016** fil-kawża fl-ismijiet ***Grace Gatt v. Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku et*** §§ 46 – 7

[11] Q.E.D.B. **8.10.2019** fil-kawża fl-ismijiet ***Grace Gatt v. Malta*** (Applik. Nru. 46466/16) § 79

33. Illi safejn l-aggravju tal-appellant jirrigwarda ċ-ċirkostanzi partikolari tal-appellati jew ta' wħud minnhom, b'mod partikolari fl-għoti ta' konsulenzi lil MIA ma' ħwejjeġ ta' xejra industrijali, l-ewwel Qorti sabet li ma kien hemm xejn x'iżomm lil MIA milli taħtar persuna bħal dik fost il-persuni li jistgħu jidhru fuq il-Bord ukoll jekk kienet konsulent tagħha. Din il-Qorti tqis li bħala persuna fdata bil-funzjoni ta' aġġudikazzjoni, persuna bħall-appellati hija mistennija li mhux biss tidher iżda tabilħaqq tkun indipendenti u imparzjali fit-twettiq tal-ħatra tagħha u miftuma minn xi interess fil-mertu tal-aġġudikazzjoni. B'dan il-mod biss jista' jigi assikurat serħan tal-moħħ tal-persuna li ser tiġi aġġudikata li l-process ikun wieħed għal kollox trasparenti[12]. Il-Qorti tqis ukoll li persuna tintgħażel fuq bord għaliex tkun midħla jew ikollha tagħrif fil-materja li qiegħda quddiemha. Jidher biċ-ċar li, b'xi mod jew ieħor, kull wieħed mill-appellati kien persuna midħla sewwa fil-qasam industrijali. Minbarra dan, il-ħatra tagħhom hija l-frott ta' qbil minn qabel inbeda l-każ tal-appellant mill-partijiet li ffirmaw il-ftehim kollettiv u dak dwar il-proċedura dixxiplinari. Fl-aħħarnett, il-Qorti tqis li l-mod tal-ħatra tal-Bord u tal-Bord tal-Appelli li dwarhom l-appellant jilmenta f'din il-kawża jidher li huwa l-istess mod kif inħatru l-Bord u l-Bord tal-Appell li semgħu l-każijiet tiegħu ta' dixxiplina qabel u li l-appellant ma ilmenta bl-ebda mod minnhom f'dak iż-żmien;

[12] App. (Inf.) MCH **19.6.2019** fil-kawża fl-ismijiet ***Kunsill Lokali Pembroke et v. L-Awtorità tal-Ippjanar***

34. Illi fid-dawl ta' dawn ir-riżultanzi kollha, il-Qorti tasal għall-fehma li lanqas dan it-tieni aggravju ma huwa mistħoqq u mhux se jintlaqa';

Deċide:

35. Ghal dawn ir-raġunijiet il-Qorti qiegħda taqta' u tiddeċiedi billi:

Tiċħad l-appell imressaq mill-attur mis-sentenza mogħtija mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fl-24 ta' Novembru, 2015, fil-kawża fl-ismijiet premessi u tikkonfermaha għal kollox, **bl-ispejjeż** ta' din l-istanza wkoll kontra l-attur appellant.

Mark Chetcuti Prim Imħallef	Joseph R. Micallef Imħallef	Tonio Mallia Imħallef

Deputat Reġistratur
rm